

Hvidbog - oktober 2025

“Frisæt, anerkend og inddrag private og selvejende dagtilbud”

FOBU's anbefalinger til, hvordan vi skaber
mangfoldighed og højere kvalitet i dagtilbud
til Danmarks børnefamilier



Hvordan skaber vi bedre kvalitet i vores dagtilbud?

Danmarks dagtilbud er i 2025 præget af rekrutteringsudfordringer, flere børn med særlige behov og stramme kommunale budgetter.

Omkring 27% af det samlede antal dagtilbud er i dag private og selvejende dagtilbud, som udgør en bærende del af løsningen:

De selvejende og private dagtilbud skaber nemlig mangfoldighed, tilfredshed og stærke lokale fællesskaber, der sikrer flere ressourcer til børnene.

En [undersøgelse fra RUC i 2000](#) påviste, at de private og selvejende dagtilbuds kvalitet på flere parametre var bedre end de kommunale dagtilbud: De havde færre vikartimer, flere uddannede medarbejdere og lederne brugte mere tid med børnene.

Tilfredshedsundersøgelser i både Aarhus Kommune og Københavns Kommune har også de seneste år peget på højere tilfredshed hos forældre og pædagoger i selvejende dagtilbud sammenlignet med de kommunale, hvilket har fået både [byrådet i Aarhus Kommune](#) og borgerrepræsentationen i Københavns Kommune til at ville fremme antallet af selvejende dagtilbud i kommunen.

Men området udsultes af uigennemsigtige og ofte lavere tilskud, som [dokumenteret af DI's analyse fra 2024](#), og et voksende bureaukrati i kommunen, som fjerner tid fra børnene, som vi senest [råbte op om i Københavns Kommune](#) i 2024.

Hvad er selvejende og private dagtilbud?

Selvejende dagtilbud er selvstændige juridiske enheder med driftsoverenskomst med kommunen. De har en bestyrelse med forældreflertal og samarbejder tæt med kommunen om tilsyn, optag og økonomi.

Private dagtilbud er godkendt som private leverandører, har større frihed i forhold til ventelister og økonomi, men er stadig underlagt dagtilbuds-

loven og kommunalt tilsyn.

Selveje kan også etableres ved omdannelse: Flere kommuner – herunder Københavns Kommune – har vejledninger og processer for, hvordan kommunale daginstitutioner kan omdannes til selvejende drift.

FOBU's hovedbudskaber

Denne hvidbog samler FOBU's aktuelle politik og budskaber fra presse, indlæg og sager og omsætter dem til klare anbefalinger til kommunerne, Folketinget og regeringen.

- ✓ Giv lige tilskud til alle dagtilbud i kommunerne
- ✓ Frisæt pædagogerne fra koncepter, dokumentation og detailregulering
- ✓ Inddrag og anerkend de lokale ikke-kommunale dagtilbud
- ✓ Styrk lederne og bestyrelserne lokalt med viden og sparring
- ✓ Ban vej for flere selvejende og private dagtilbud i Danmark
- ✓ Synliggør de selvejende og private tilbud på samme vis som de kommunale dagtilbud

Trivsel og kvalitet i selvejende og private dagtilbud

I arbejdet med at afsøge hvorfor pædagoger og forældre i private og selvejende dagtilbud ofte oplever, at der er en bedre kvalitet i de ikke-kommunale vuggestuer og børnehaver, har FOBU spurgt dagtilbudsledere og bestyrelser, om hvilke fordele de oplever ved at lede deres eget dagtilbud.

[Se også FOBU's 110 års jubilæumsfilm](#) med fokus på de fem fordele ved Danmarks oprindelige børnehaver og vuggestuer – de selvejende:

Høj forældretilfredshed

Flere kommunale tilfredshedsundersøgelser viser, at selvejende og private daginstitutioner scorer højere på flere parametre for kvalitet og forældretilfredshed.

Ifølge en [CEPOS-analyse \(2024\)](#) er den generelle forældretilfredshed højere i kommuner med mange private dagtilbud – herunder også hos forældre med børn i kommunale tilbud. Muligheden for at vælge frit ser dermed ud til at fremme højere tilfredshed.

Færre vikarer

Data fra kommuner og paraplyorganisationer viser, at personaletsætningen er markant lavere i ikke-kommunale tilbud. Det skaber stabilitet og stærkere relationer mellem børn og voksne.

Aktive forældre

I selvejende dagtilbud indgår forældre aktivt i bestyrelsesarbejdet og i daglig dialog med ledelsen. Det skaber stærkere samarbejde, ejerskab og tillid.

Lokal forankring og engagement

Civilsamfund og lokalsamfund spiller ofte en vigtig rolle i etablering og drift, for eksempel gennem samspil mellem dagtilbud og foreningsliv, lokale fonde, virksomheder og netværk. Det skaber alt i alt flere ressourcer til og sammenhold omkring både børn og pædagoger.

Pædagogik og mangfoldighed

Ikke-kommunale dagtilbud har mulighed for at udvikle særlige profiler og pædagogiske retninger, ofte er skov- og naturbørnehaver selvejende eller private. Der kan også være særligt sprogfokus, kulturel eller musikalsk profil, der matcher familiernes værdier og børnenes behov.

Hvorfor er selvejende og private dagtilbud under pres?

Private og selvejende dagtilbud leverer dokumenteret høj trivsel og forældretilfredshed og giver plads til forskellige pædagogiske profiler. Alligevel er området under pres:

Skæve tilskud til selvejende og private dagtilbud

I flere kommuner beregnes driftstilskuddet til selvejende og private dagtilbud for eksempel som et gennemsnit på tværs af dagpleje (billigere) og institutioner (dyrere).

Resultatet er, at private og til dels også selvejende vuggestuer og børnehaver får lavere tilskud per barn end de kommunale tilbud med samme opgave, hvilket kan være med til at underminere minimumsnormering og kvalitet.

En anden vigtig faktor er, at en række kommunerne beregner deres bygge-, administrations- og driftstilskud til de selvejende og private dagtilbud ud fra deres budgetter, frem for de eksakte udgifter i det endelige regnskab.

Desuden opgør kommuner til tider udgifterne til deres bygningsdrift urealistisk lavt, når de skal regne sig frem til tilskuddet til de selvejende og private dagtilbud.

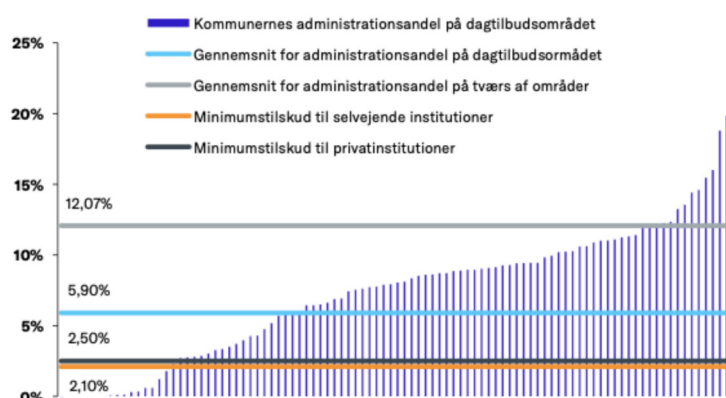
Udhuling af administration

Når det gælder administrationen af dagtilbuddene, har Dagtilbudsloven en tilbagefaldsregel (dagtilbudsbekendtgørelsen § 14).

Hvis en kommune og et selvejende eller privat dagtilbud ikke kan blive enige om administrationsprocenten, skal børnehuset have beregnet deres procent ud fra følgende standard:

- For selvejende institutioner er tilbagefaldsprocenten 2,1 %.
- For private dagtilbud er den 2,0 %.

Det er dog langt fra, hvad kommunerne typisk selv bruger på administration, hvis man ser på følgende model fra Danmarks Statistik:



Kilde: Danmarks Statistik, tabel REGK100.

Note: Administrationsandel udregnet som udgifter til gruppe 200 (decentral administration og ledelse) konteret under 5.25.14 (dagtilbud til børn og unge) i forhold til alle udgifter på konto 5.25.14. Opgjort i løbende nettodriftsudgifter. 2024.

Figur 1- Administrationsomkostninger og administrationsprocenter

De selvejende og private dagtilbud bliver her i stigende grad presset. For siden reglerne for administrationsprocenten blev fastlagt i 2007, har opgaven med administration ændret sig markant:

Tidligere var administrationsopgaven relativt enkel: Lønudbetaling, bogholderi, revision, grundlæggende HR og enkel juridisk bistand.

I dag – 18 år senere – kræver administration både avancerede it-systemer og specialiseret viden, når børnehaverne skal leve op til for eksempel GDPR og datasikkerhed, kvalitetssikring af budgetter, rapportering til myndigheder og understøttelse af tilsynsprocesser.

Bureaukrati tager pædagoger og lederes tid

De selvejende dagtilbud oplever, at deres ledelse og medarbejdere i mange kommuner bliver tynget af kontrol, dokumentationskrav og fragmenterede it-systemer.

De selvejende og private dagtilbud i Danmark er i forvejen reguleret af Dagtilbudsloven og nationale læringsplaner. De er også underlagt et løbende pædagogisk tilsyn, som skal sikre, at børne-

haven lever op til loven.

Men i FOBU fortæller vores ledere, at de mange nye koncepter og krav fra kommunerne tager tid fra børnene, stressbelaster personalet og gør det sværere at fastholde pædagoger. FOBU udgav i efteråret 2025 [en kronik i Jyllands-Posten](#) om netop dette problem.

I de seneste år har der været en markant vækst i kommunernes brug af pædagogiske koncepter og metoder som [KIDS, NEST og Tryghedscirklen](#), hvilket [pædagogernes fagforbund BUPL](#) gentagne gange også har gjort opmærksom på.

Ifølge lektor og ph.d. Christian Martin Aabro fra Københavns Professionshøjskole anvender de fleste kommuner i dag et tocifret antal koncepter i deres dagtilbud. Hvor 26 kommuner for ti år siden arbejdede med sådanne koncepter, er tallet i dag steget til 68.

Koncepterne bruges som redskaber til at dokumentere kvalitet og skabe ensartethed på tværs af institutioner. Men ifølge ledere og pædagoger begrænser de også pædagogernes faglige råderum og erstatte professionel dømmekraft med manualer og procedurer, som spænder ben for kerneopgaven.

Manglende synlighed

Selvom selvejende og private dagtilbud udgør over 25 procent af landets samlede dagtilbud, kender mange forældre ikke deres muligheder for at vælge et selvejende eller privat dagtilbud.

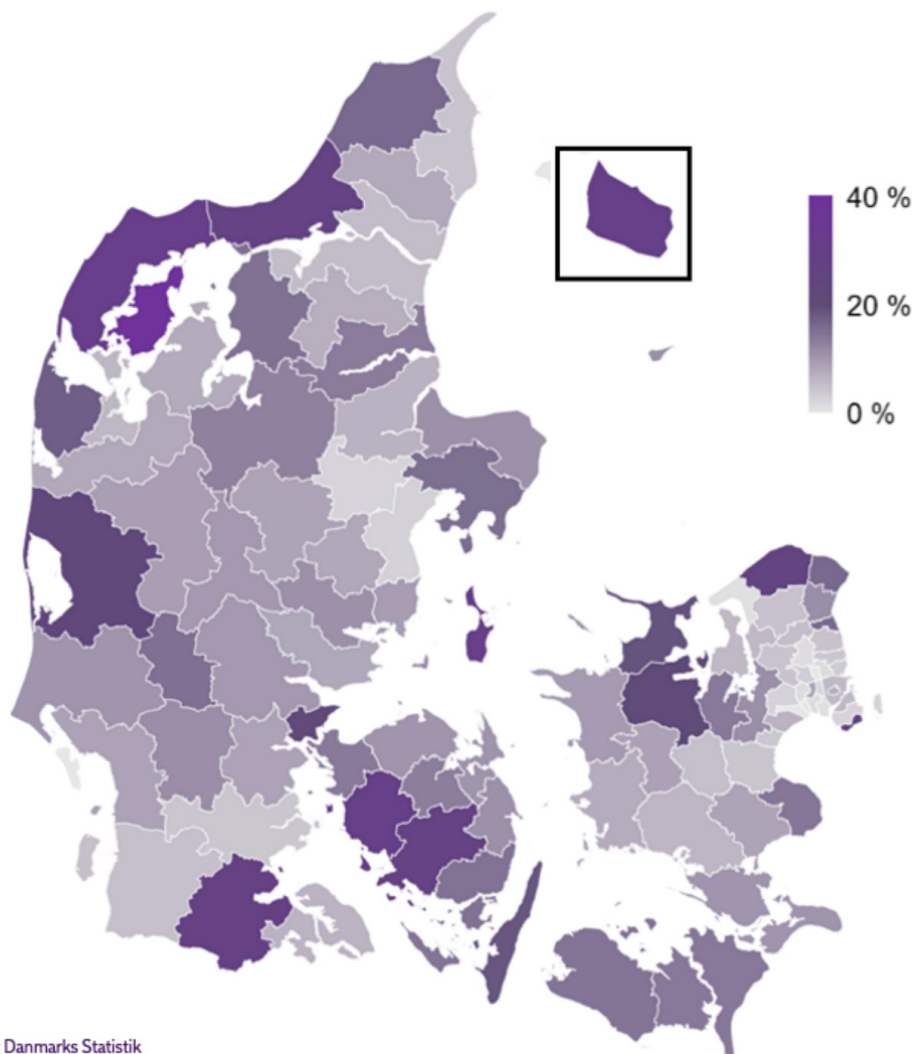
Ifølge [en undersøgelse fra DI](#) føler 40 procent af forældrene sig ikke informeret om det frie valg af dagtilbud, og i flere kommuner findes der under 5 procent private pladser.

En gennemgang af kommunernes hjemmesider viser, at mange kommuner kun præsenterer kommunale dagtilbud i deres oversigter, mens de selvejende og private mangler eller nævnes som en parentes uden kontaktoplysninger, ventelister eller pædagogisk profil.

Konsekvensen er, at et væsentligt potentiale for kvalitet, innovation og lokal forankring – i både byer og landområder – forbliver

usynligt. At udviklingen af private dagtilbud er skævt fordelt fremgår tydeligt af landkortet fra Danmarks Statistik.

Herunder ses store kommunale forskelle på adgangen til private dagtilbud – de fylder mest i yderområderne:



Figur 2: Den kommunale fordeling af private dagtilbud

FOBU's anbefalinger til Folketing og kommuner 2025

Sørg for lige tilskud og vilkår

- Gør op med tilskudssvigtet: Skab gennemsigtighed og åbenhed om beregning af tilskud, som kan bane vej for fair tilskud til både drift, bygninger og administration baseret på kommunens reelle udgifter.
- Indfør konstruktivt samarbejde mellem kommune og selvejende og private med respekt for deres særkende. Børn skal have lige adgang til kommunens tilbud og særlig støtte uanset dagtilbud.

Frisæt pædagoger og ledere

- Stop detailstyring af de selvejende dagtilbud med nye koncepter, proceskrav og dokumentationskrav rettet mod det pædagogiske arbejde og frigør pædagoger og lederes tid og fokus til børnene.
- Indfør dialogorienterede tilsynsmodeller med fokus på faglighed, børnemiljø og ledelse, der giver plads til den mangfoldighed i pædagogikken, de selvejende og private dagtilbud rummer i tråd med Dagtilbudsloven og de nationale læreplaner.
- Støt bestyrelserne i de selvejende dagtilbud med rådgivning og kompetenceudvikling til bestyrelserne.

Inddrag og anerkend alle dagtilbud

- Synliggør alle dagtilbud i kommunen. [En undersøgelse fra DI](#) har påvist, at mange kommuner ikke fortæller forældre om ikke-kommunale dagtilbud.
- Lad de private og selvejende indgå i de løbende kvalitetsmålinger i kommunen på lige fod med andre dagtilbud, så vi får et samfundsmæssigt overblik over kvaliteten alle steder.

- Vis vejen til en selvejende driftsform. Kommuner bør informere om, hvordan forældre og pædagoger omdanner en kommunal institution til en selvejende. I Københavns og Aarhus Kommuner har man besluttet, at nye daginstitutioner skal udbydes som selvejende.

Udnyt besparelsesmuligheder, der ligger lige for

- FOBU anbefaler, at administrationstilskuddet opgøres reelt og på et gennemsigtigt grundlag.
- Spar penge ved at give plads til flere selvejende og private dagtilbud i kommunen, som kan administreres for et lavere beløb, end kommunerne bruger på opgaven i dag. En økonomisk gevinst som ovenikøbet vil give mulighed for bedre kvalitet til børnene.



Kære kommunalpolitikere

Uanset hvilket ideologisk ståsted du har, så er der god grund til at fremme og styrke de selvejende og private dagtilbud i Danmark: For fællesskab, ansvar, frihed, velfærd og kvalitet er værdier, vi alle samles om at løfte hver dag.

Din tjekliste til efter valget

- ✓ Gennemgå kommunens tilskudsmodel – stem for gennemsigtighed.
- ✓ Støt et fair administrationstilskud, der følger opgaven.
- ✓ Indfør lokale bureaukratistop og mål for frigjort pædagogisk tid.
- ✓ Etabler et fast dialogforum mellem kommunen og de ikke-kommunale aktører.
- ✓ Besøg en privat eller selvejende daginstitution i dit lokalområde og bliv ambassadør for mangfoldigheden

✓ Går du op i græsrodder og frivilligt engagement?

Giv plads til ildsjæle, fællesskab og pædagogisk diversitet med din støtte til selvejende og private dagtilbud, fordi vi ved at mere selvbestemmelse fører til stærkere faglighed, nicher og identitet.

Ban vej for et nyt tillidsbaseret samarbejde mellem kommune, personale og forældrebestyrelser, hvor civilsamfundet inviteres til øget ansvar og medindflydelse med trivsel og ejerskab til følge.

✓ Går du op i nærhed og kultur?

Beskyt lokale værdier og traditioner ved at støtte selvejende institutioner, der holder fast i den nordiske børnehavekultur og dannelse af børn til det danske samfund.

Styrk de lokale fællesskaber og den decentrale beslutningskraft ved at sikre, at dagtilbuddenes ledes tæt på og i samspil med familierne.

Giv vores familier et reelt frit valg af de dagtilbud, de deler værdier med og finder tryghed i – uanset driftsform.

✓ Går du op i frit valg og innovation?

Styrk familiernes frie valg og en mangfoldighed af dagtilbud, som via synliggørelse af høj kvalitet sikrer udvikling og innovation af vores velfærd til de yngste.

Gør op med bureaukrati og ensretning og skab gennemsigtighed i regnskabet i din kommune på dagtilbudsområdet.

✓ Går du op i fællesskabet, som det vigtigste vi har?

Se selvejende og private dagtilbud som en forlængelse af fællesskabets styrke – ikke et brud på den.

Giv medarbejderne frihed til faglighed og styrk deres mulighed for at bidrage til at løfte kvaliteten på dagtilbudsområdet for alle børn.

Giv forældrene medansvar, fordi det styrker sammenhængskraften og løfter fællesskabet.

Kontakt og samarbejde

FOBU står klar til at bistå med data, cases, oplæg og sparring i arbejdet med at styrke dagtilbudsområdet.

Vi tror på, at samarbejde mellem kommune, forældre og civilsamfund er nøglen til stærke og bæredygtige tilbud for alle børn.

Kontakt: www.fobu.dk | fobu@fobu.dk | Tlf. 33 24 81 00

Kilder

1. FOBU: Pressemeddelelser og kronik i *Jyllands-Posten*: "Bureaukrati drukner dagtilbud – selvejende børnehaver viser en ny vej" (2024).
2. FOBU: Offentlige udtalelser og pressearbejde vedrørende lavt administrationstilskud på Frederiksberg Kommune (2024).
3. Dansk Industri (2023): *Forskelsbehandling af private dagtilbud – når pengene ikke følger barnet*.
4. Dansk Erhverv (2024): *Kommunernes oplevelse af samarbejde med selvejende dagtilbud – en analyse af barrierer og muligheder*.
5. Dagtilbudsloven og bekendtgørelse om tilskud og frit valg (opdateret 2024).
6. KL og Økonomi- og Indenrigsministeriet: Notater om kommunale udgiftsmodeller og beregningsprincipper for dagtilbud (2023–2024).
7. FOBU: *"Det politiske hjørne"* og temaartikler om bureaukratistop og gennemsigtighed (2024).
8. Christian Martin Aabro: *"Rammer og betingelser for det moderne dagtilbud"* (Det Gode Børneliv, nr. 02 2023)